Universiteit Leiden
The Netherlands

Peasants for Peace? Het gewicht van de boerenstem in India, ca. 1930-1960

Stolte, C.

Citation

Stolte, C. (2025). Peasants for Peace?: Het gewicht van de boerenstem in India, ca. 1930-1960, *40*(November (3) Opstandige boeren. Politiek, verzet en organisatie vanuit het platteland in de moderne tijd), 79-94. Retrieved from https://hdl.handle.net/1887/4308502

Version:	Publisher's Version
License:	Leiden University Non-exclusive license
Downloaded from:	https://hdl.handle.net/1887/4308502

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Peasants for Peace? Het gewicht van de boerenstem in India, ca. 1930-1960

Carolien Stolte

In Moga, een kleine provinciestad in de Indiase regio Punjab, kwamen op 13 september 1954 boeren uit heel India samen met politici die de belangen van die boeren hoog in het vaandel hadden staan. Het betrof de twaalfde nationale vergadering van de All-India Kisan Sabha, de Indiase boerenbond.[1] De keuze was niet zomaar op Moga gevallen: de regio was vruchtbaar en van groot belang voor de voedselzekerheid van het net onafhankelijke India. Bovendien had Moga een voorgeschiedenis van antikoloniaal boerenprotest. In 1939 waren boeren in het district namelijk in opstand gekomen tegen de zogeheten *chowkidari* belasting, een verplicht bedrag dat boeren moesten afdragen aan de Britten ter financiering van bewakers (chowkidars) in de dorpen.[2] De chowkidars fungeerden als een soort politiemacht voor afgelegen rurale gebieden. Ze hadden de taak om de openbare orde te bewaren, maar ook om potentiële verstoringen daarvan en andere verdachte zaken bij de autoriteiten te melden. De boeren van Moga hadden destijds de handen ineengeslagen en weigerden collectief om deze belasting nog langer te betalen.

Moga was niet de enige plek waar dit indertijd gebeurde: de belasting was ook elders één van de speerpunten van de *civil disobedience* beweging, de gecoördineerde burgerlijke ongehoorzaamheid die werd betracht door de Indiase onafhankelijkheidsbeweging. De beroemde zoutmarsen van Mahatma Gandhi, gericht tegen de Britse belasting op zoutwinning, maakten daar bijvoorbeeld ook deel van uit. Wat echter bijzonder was aan de boerenopstand in Moga, is dat er *jathas* naar Moga trokken om de boeren te steunen. In de traditie van de *sikhs* – de grootste religieuze groep in Punjab – is een jatha een groep sikh vrijwilligers die samenkomt om een gemeenschappelijk doel na te streven. In de vroegmoderne tijd waren jathas veelal nomadische gewapende groepen, maar tijdens de

Deze publicatie maakt deel uit van het NWO-VIDI project *Peace Palms* met dossiernummer VI.Vidi.221F.026.

[1] M. Rasul, *A History of the All India Kisan Sabha* (Calcutta 1974) 166.

[2] M. Mukherjee, *Peasants in India's Nonviolent Revolution: Practice and Theory* (New Delhi 2004) 182.

onafhankelijkheidsstrijd namen ze ook deel aan geweldloze demonstraties.[3] In dit geval togen ze met 350 man (waaronder 50 vrouwen) naar Moga om het boerenprotest met hun fysieke aanwezigheid en het zingen van liederen kracht bij te zetten, en daarmee de autoriteiten uit te dagen hen allemaal te arresteren. [4] Dit is eveneens een beproefde tactiek bij burgerlijke ongehoorzaamheidsbewegingen, omdat massa-arrestaties bij geweldloos protest slecht afstralen op de autoriteiten.

Tot slot lag Moga niet ver van de vers getrokken grens tussen India en Pakistan, en was de regio zeker niet immuun geweest voor het sektarisch geweld dat uitbrak rondom de opsplitsing van Brits India in 1947.[5] Sterker nog, de graanmarkt van Moga was een van de plaatsen geweest waar door sikhs geld werd gecollecteerd om wapens te kopen voor gebruik tegen de lokale moslims.[6] Een week na de onafhankelijkheid waren nagenoeg alle moslims uit de regio verdwenen. Voor iedere deelnemer uit Moga aan het congres van de All-India Kisan Sabha lag deze pijnlijke geschiedenis nog zeer vers in het geheugen: het geweld van de opsplitsing was voor hen immers pas zeven jaar geleden. Het is daarom niet ondenkbaar dat er ook geweldplegers deelnamen aan het congres.

Er lag dus een groot aantal acute problemen op tafel in 1954: de opbouw en eenheid van het land, voedsel- en waterzekerheid, en vooral de rechten van landloze boeren, één van de belangrijkste redenen waarom de boerenbond oorspronkelijk was opgericht. Het is daarom opvallend dat het congres van de All-India Kisan Sabha in Moga net zozeer het terrein werd van grote internationale agendapunten: de recente overeenkomst tussen de Indiase premier Jawaharlal Nehru en zijn Chinese tegenhanger Zhou Enlai; de net opgerichte Zuidoost-Aziatische Verdragsorganisatie waarmee Pakistan was toegetreden tot het Amerikaanse kamp in de Koude Oorlog; en de nucleaire dreiging die dat jaar in Azië heel concreet was geworden toen

[3] Ook bij de meest recente boerenprotesten in India: H. Grewal, 'The Violent-nonviolent Binary of Democratic Protest: Phantasmagoria, Gursikhi, and Khalsa Sovereignty,' *Sikh Formations*, 18.1-2 (2022) 206-218.

[4] Mukherjee, *Peasants in India's Nonviolent Revolution*, 182.

[5] Voor een recent overzicht van deze periode, zie: Y.Khan, *The Great Partition: The Making of India and Pakistan* (New Haven, CT 2017).

[6] K.S. Bajwa, 'A Critical Appraisal of the Diary of Anokh Singh on the Partition of India, 1947', *Proceedings of the Indian History Congress* 72.2 (2011) 1337-1343: 1337.

Japanse vissers in de radioactieve wolk van de Amerikaanse atoomtesten bij de Bikini-eilanden terecht kwamen.[7]

Wat deden deze internationale problemen op de belangrijkste sectorvergadering van een organisatie die verantwoordelijk was voor de belangen van India's grootste beroepsgroep, de boeren? Combineerden boeren inderdaad hun strijd voor eigen rechten met stellingname in internationaal-politieke kwesties? Of zegt dit vooral iets over een groeiende afstand tussen de landloze boeren in de lokale afdelingen van de Kisan Sabha en de nationale leiders die hen claimden te vertegenwoordigen?

De All-India Kisan Sabha en boerenprotest

De geschiedenis van India's onafhankelijkheidsstrijd is onlosmakelijk verbonden met de strijd om bestaanszekerheid voor kleine boeren. Gandhi's eerste protest in India vond plaats in Champaran, in de noordelijke provincie Bihar, en was gericht tegen de verplichte indigoteelt. Boeren in Bihar werden namelijk gedwongen om kostbare landbouwgrond op te offeren voor het planten van indigo, dat de Britse autoriteiten vervolgens tegen een kunstmatig lage prijs afnamen.[8] Bihar is net als Punjab een belangrijke landbouwregio in India waar al in de negentiende eeuw sporadisch boerenopstanden plaatsvonden. Ook toen speelde de indigokwestie al, maar de onderliggende kwestie van autonomie voor boeren was breder dan het planten van indigo alleen.

Tijdens de vroegmoderne tijd was een groot deel van het bebouwbare land in handen gekomen van zogeheten *zamindars* (grondbezitters), die zich ontwikkelden tot een feodale adel onder het Mughal keizerrijk met bijbehorende belastingheffing en militaire plichten.[9] Bihar was één van de plekken waar de East India Company dit systeem vervolgens formaliseerde door via de zamindars een vastgelegde belastingafdracht te vragen, die de zamindars op hun beurt bij de boeren hieven. Dit systeem bood in meerdere

[7] Rameshwari Nehru Personal Papers (hierna RNPP), Nehru Memorial Museum and Library (Hierna NMML): All India Peace Council Weekly Newsletter, 5 oktober 1954.
[8] J. Pouchepadass, *Champaran and Gandhi: Planters, Peasants and Gandhian Politics* (Oxford 1999).
[9] Voor een recente geschiedenis van de zamindars in Bihar zie: T.Ansari, *Mughal Administration and the Zamindars of Bihar* (Londen 2019).

bestuurslagen ruimte voor misbruik, waarbij boeren steevast aan het kortste eind trokken.

Het revolutionaire potentieel van India's boerenpopulatie bleef niet lang onopgemerkt. De eerste *kisan sabha* (lett. boerenbond) van India werd in 1929 opgericht in Bihar om een tegenwicht te bieden aan de grote macht van de zamindars. Volledige afschaffing van het *zamindari* systeem was echter nog geen expliciet doel. Het gold als te radicaal: veel nationalisten waren bang dat een beweging met een dergelijk revolutionair doel de onafhankelijkheidsbeweging uit elkaar zou spelen.[10] Liever richtten ze zich op hervormingen die het lot van boeren verlichtten, maar het onderliggende systeem intact lieten.

In de eerste jaren van de boerenbond in Bihar werd dan ook een tweedeling zichtbaar die zich al snel op nationaal niveau zou herhalen. Enerzijds stonden leiders op die de boeren wilden verbinden aan de nationalistische beweging, opdat een onafhankelijk India ook een rechtvaardiger India zou worden waarin hun rechten gewaarborgd zouden zijn. Het grote aantal boeren zou op hun beurt de nationale beweging verder kracht bij zetten, omdat men dan met recht kon zeggen namens een grote en representatieve groep te spreken. Anderzijds stonden leiders op die de onafhankelijkheid niet *met* de boeren, maar *via* de boeren wilden bereiken: door het afschaffen van het zamindari systeem zouden niet alleen de boeren worden bevrijd van gedwongen arbeid, gedwongen teelt en gedwongen afdrachten, maar zou ook het koloniale bestuur van onderaf worden ontwricht.[11]

In de regel was geen van deze twee soorten boerenleiders zelf boer. Sterker nog, veel van de leiders van het Indian National Congress hadden nauwe banden met zamindars of kwamen zelfs uit zamindarfamilies.[12] Veel van hen ontkenden niet dat verandering noodzakelijk was, maar zetten in op de verbetering van de relatie tussen zamindars en boeren met heldere rechten en plichten voor beide kanten.[13] Deze insteek veranderde na 1934, toen een verwoestende aardbeving grote delen van Bihar ongeschikt maakte voor

[10] B. Chaudhuri, 'Agrarian Movements in Bengal and Bihar: 1919-39' in A.R. Desai ed., *Peasant Struggles in India* (Bombay 1979) 347-9.
[11] Ibidem, 350.
[12] G.P. Sharma, 'Nationalist response to Agrarian Conflict: dr. Rajendra Prasad and Peasant Politics in Bihar in the 1930s', *Studies in People's History* 2.2 (2015) 216-224: 219.
[13] Ibidem, 220.

cultivatie. Leiders van het Indian National Congress als Gandhi en Nehru togen onmiddellijk naar Bihar om de bevolking een hart onder de riem te steken en organiseerden een commissie om humanitaire hulp voor het gebied te coördineren. Deze Indian National Congress commissie kon echter niet voorkomen dat de lokale zamindars de getroffen regio's aan dezelfde strikte heffingen onderwierpen als gewoonlijk, en zo een nijpende situatie nog verder verergerden.[14] Mede hierdoor trok de boerenkwestie steeds meer aandacht, ook buiten Bihar. In 1936 kwam het tot de oprichting van de All-India Kisan Sabha, die zich nu wel tot doel stelde het zamindari systeem volledig af te schaffen en alle uitstaande schulden die boeren hadden bij de zamindars kwijt te schelden.[15] Voor de meeste leden van het Indian National Congress ging dit echter veel te ver. Daardoor raakte het idee van een eensgezinde nationale beweging met de boeren aan boord steeds verder uit beeld.

Met een revolutionairder boerenprogramma kwam de All-India Kisan Sabha wel in beeld bij een andere speler: de Communistische Partij van India. Zij hadden de boeren al sinds de oprichting van de Communistische Partij in gedachten: bij gebrek aan een industriële arbeidersklasse in India moest de revolutie noodzakelijkerwijs vanuit de boerenklasse komen. Dat vereiste een licht afwijkende lezing van communistische grondbeginselen, maar het eerste officiële communistische congres in India verklaarde unaniem dat er geen redding mogelijk was voor India zonder redding van de man die het land ploegt.[16] Op verschillende plekken in India kwamen regionale afdelingen van de boerenbond in toenemende mate onder invloed te staan van de Communistische Partij. Al snel gold de All-India Kisan Sabha als de boerenvleugel van de communistische partij. Dat bleef zo na de onafhankelijkheid van India in 1947.

Toen de All-India Kisan Sabha bijeenkwam in Moga in 1954, was die invloed van de Communistische Partij duidelijk te zien. Deelnemers konden rekenen op steun van de World Federation of Trade Unions, de boerenbond van de Sovjet-Unie en een groot aantal boerenorganisaties uit het Oostblok. Het ledenaantal van de boerenbond bedroeg ondertussen meer dan een

[14] De nasleep van deze aardbeving is recentelijk opnieuw onderzocht door E. Marcussen, *Acts of Aid: Politics of Relief and Reconstruction in the 1934 Bihar-Nepal Earthquake* (Cambridge 2023).

[15] L. Singh, 'The Bihar Kisan Sabha Movement: 1933-1939', *Social Scientist* 20.5 (1992) 21-33: 25-6.

[16] The First Indian Communist Conference, in: G. Adhikari, *Documents of the History of the Communist Party of India* vol. 2 (Delhi 1974) 635.

miljoen.[17] De All-India Kisan Sabha had zich ontwikkeld tot een nationale organisatie die actieve deelname van boeren verwelkomde. Het was méér geworden dan een groep hervormers die wel over, maar niet mét de boeren sprak. De zichtbaarheid van boerenparticipatie stond nu hoog in het vaandel: het congres eindigde met een politieke manifestatie die, volgens de eigen documentatie van de Kisan Sabha, meer dan 100,000 boeren op de been bracht.[18]

Zelfs als we ervan uitgaan dat die deelnemersaantallen positief zijn ingeschat, kon een provinciestad als Moga dergelijke aantallen niet accommoderen voor een meerdaags congres. Maar dat was juist de reden dat deze enorme boerenbijeenkomsten in relatief afgelegen gebieden werden georganiseerd: het schiep de mogelijkheid om voor dit soort vergaderingen een tijdelijke stad uit de grond te stampen met slaaptenten voor deelnemers en vrijwilligers, gaarkeukens, en podia voor toespraken en culturele uitvoeringen.[19] Het kamp kreeg zelfs een naam: Baba Rur Singh Nagar, naar een revolutionair uit Punjab die in de VS als landarbeider had gewerkt en zijn verdiende geld aan de Indiase revolutionaire beweging had geschonken. Ook op die manier gaf de Kisan Sabha richting aan hun principe van boerenparticipatie.

Hoeveel was er tegen het congres van Moga in 1954 nog over van de eerste beginselen van de boerenbond? Enerzijds was er voortgang geboekt op het punt van landbezit: in Punjab had nu een substantieel percentage van de boeren enig land in eigendom. Al creëerde dat wel een nieuw probleem: de stukken land waren veel te klein voor betekenisvolle cultivatie. Zamindars die wel op schaal konden produceren hadden ondertussen stevige politieke vertegenwoordiging in het Indian National Congress - die nu de regering van onafhankelijk India vormde - en verdreven pachters juist van hun land. Het oude boerengevoel van verraden te zijn door het Indian National Congress, als de partij die zegt zich het lot van de boeren aan te trekken, maar intussen stevig vasthoudt aan de status quo, was dan ook niet verdwenen. Er was wel een element aan toegevoegd. Bij de stelling dat buitenlands kapitaal de wortel van India's economische problemen én de veroorzaker van de ellende van Indiase boeren en arbeiders was, kon niet langer naar de kolonisator worden verwezen. Het mikpunt van de All-India Kisan Sabha was nu het Indian

[17] Om precies te zijn: 1.087.247. Rasul, *A History of the All India Kisan Sabha,* 166.
[18] Rasul, *A History of the All India Kisan Sabha*, 166.
[19] Ibidem.

National Congress zelf. In de woorden van de voorzitter van de Kisan Sabha, Indulal Yagnik:

> We moeten ons afvragen of de leiders van Congress [INC] onder Pandit Nehru daadwerkelijk alles vergeten hebben wat ze ooit hebben gezegd over de heerschappij van vreemd kapitaal … ze hebben al hun beloftes en voornemens op ijs gezet om zelf de oude imperialistisch-kapitalistische orde te handhaven. Het oorspronkelijke idee van volledige zelfstandigheid is opzijgezet voor vrijwillige onderwerping aan de pond en de dollar …[20]

De bekende kritiek, dat het Indian National Congress niet werkelijk een rechtvaardiger en gelijkwaardiger India voor ogen had, maar alleen een soeverein India, waarin de gevestigde Indiase elite de baas werd in plaats van de Britse, kreeg hiermee nieuw gestalte. Met de communistische invloed op de boerenbond werd de boerenkwestie met eenzelfde argumentatie geïnternationaliseerd. In zijn toespraak beschuldigde Yagnik het Indian National Congress ervan te zijn geschrokken van de revolutionaire bewegingen die door China, Indo-China, Malaya en Burma trokken. Bang voor het verlies van hun macht, leunden ze steeds sterker op het kapitalistische kamp uit angst voor het revolutionaire potentieel van arbeiders en boeren in eigen land.[21] Zo werd de strijd tegen grootgrondbezitters in de sleutel gezet van de Koude Oorlog, die juist ten tijde van het Moga-congres een steeds groter stempel op Zuid- en Zuidoost-Azië drukte.

Boeren en de ambities van de Indiase vredesbeweging

In het jaar 1954 was de verwevenheid van de Koude Oorlog en het dekolonisatieproces in Azië zichtbaarder dan ooit. De slag bij Dien Bien Phu was het begin van de Franse terugtrekking uit Vietnam, maar markeerde ook de start van de Amerikaanse betrokkenheid en Eisenhowers eerste verwijzing naar de dominotheorie. Dat laatste was relevant omdat in Brits Malaya de gewapende vleugel van de Maleise Communistische Partij al enkele jaren in een guerrillastrijd verwikkeld was met de Britten. Bezien vanuit India –

[20] Presidential address, Indulal Yagnik, in: Rasul, *A History of the All India Kisan Sabha,* 169. Vertaling auteur.
[21] Ibidem, 170.

vanwege hun eigen relatief vroege onafhankelijkheid een internationale voorvechter voor dekolonisatie – waren dit zorgelijke ontwikkelingen. Waren alle Aziatische landen met een communistische beweging nu kwetsbaar voor interventie? Dit ging om meer dan abstracte zorgen: op 8 september werd in Manila de Southeast Asian Treaty Organization (SEATO) opgericht, een defensief bondgenootschap dat als Aziatische tegenhanger van de NAVO moest fungeren. Het expliciete doel van SEATO was om Zuidoost-Azië te beschermen tegen 'communistische agressie'.[22] Onder de ondertekenaars waren Pakistan, Thailand en de Fillippijnen. Met andere woorden: de blokvorming van de Koude Oorlog leek, na een decennialange strijd voor soevereiniteit, India te omringen en die pasverworven zelfbeschikking te bedreigen.

Vergeleken met deze ontwikkelingen leek het Sino-Indiase Pancheel Agreement van datzelfde jaar een verademing. Daarin formuleerden India en China vijf (*panch*) principes (*shila*) van vreedzame co-existentie, waaronder respect voor territoriale integriteit en soevereiniteit en geen inmenging in elkaars binnenlandse aangelegenheden. Maar ook bij dit verdrag drong de context van dekolonisatie en Koude Oorlog zich op: een belangrijke inzet van het verdrag was het reguleren van de handelsroutes door de Himalaya, in het bijzonder het handelsverkeer tussen India en Tibet. De op dat moment bestaande overeenkomsten over diplomatiek- en handelsverkeer in de Himalaya waren nog gesloten tussen de Britten en de Qing. Ze waren niet toegerust op de nieuwe politieke situatie: de annexatie van Tibet door revolutionair China in 1950. De grenzen tussen onafhankelijk India en de Volksrepubliek China waren niet overal helder – potentieel een bron van nieuw conflict, en één die het Pancheel Agreement uiteindelijk niet kon voorkomen.[23]

Toch leek het Pancheel Agreement in 1954 rust te brengen in een onrustige wereld en werd het gevierd met leuzen als *Hindi-Chini Bhai Bhai* (Indiërs en Chinezen zijn broeders). Bezien vanuit de pro-communistische boerenbond in Moga in oktober 1954 was de toenemende inmenging van de Verenigde Staten in Azië de grootste bedreiging voor vrede. Het hielp daarbij niet dat, na de verschrikkingen van Hiroshima en Nagasaki, dat jaar wederom

[22] UN Treaty Collection, no. 2819: Southeast Asia Collective Defense Treaty (with Protocol), www.treaties.un.org, geraadpleegd 26 juni 2025.

[23] In 1962 brak een grensoorlog uit tussen India en China. Voor een goed beeld van de verhouding tussen India en China, zie T. Sen, *India, China and the World: a Connected History* (New York, NY 2017).

een Japans slachtoffer was gevallen bij Amerikaanse atoomtesten. De ironisch genaamde 'Lucky Dragon No. 5', de Japanse vissersboot wier bemanning werd blootgesteld aan de radioactieve neerslag van de test, gaf een grote impuls aan de antikernwapenbeweging in Azië. Het resultaat was dat Pandit Sundarlal, één van de oprichters van de All-India Peace Council – de grootste links-georiënteerde vredesorganisatie in India – naar Moga toog om een vredesrally te organiseren als onderdeel van het congres. De vredesrally bracht 40.000 boeren op de been.[24]

De resoluties die aangenomen werden in Moga reflecteren de verwevenheid die gevoeld werd tussen de macht van grootgrondbezitters in India zelf en de internationale situatie die zich rondom India ontvouwde. De resoluties gingen over het limiteren van grootgrondbezit, de vrijheid van boeren om woeste gronden in cultuur te brengen en de prijzen van commerciële landbouwproducten. Maar de resoluties roemden ook de Genève-akkoorden over Vietnam als een overwinning van Vietnamese boeren met als argument dat het Noord-Vietnamese leger vooral uit kleine boeren bestond en dat landhervormingen in het noorden, met de opsplitsing van Vietnam, nu een feit waren. Daarnaast werden er resoluties aangenomen die het SEATO verdrag verwierpen – dit ging gepaard met het uitroepen van solidariteit met de boeren van Pakistan – en opriepen tot de dekolonisatie van de laatste stukken India die nog in Franse en Portugese handen waren.[25]

Hoe verhielden deze lokale en internationale vraagstukken zich tot elkaar? Aan de ene kant is het bijzonder onaannemelijk dat de geopolitiek van de Koude Oorlog een dagelijks gespreksonderwerp was onder de boeren voor wie de Kisan Sabha zei op te komen. Analfabetisme was hoog en de strijd om basale rechten en voorzieningen was in deze periode in veel delen van India letterlijk een strijd op leven en dood. Anderzijds voorzagen congressen als die in Moga wel degelijk in een behoefte. Ze maakten zichtbaar dat lokale strijd – tegen een specifieke grootgrondbezitter, tegen verdrijving van het land, of tegen belastingheffing tijdens droogte of een mislukte oogst – in verbinding stond met strijd op regionaal, landelijk of zelfs internationaal niveau. Wat dat betreft waren de boerenmassas die, vaak van grote afstand, naar Moga waren afgereisd, méér dan stemvee dat hun leiders konden inzetten voor politieke invloed. De aantallen die op deze landelijke vergaderingen afkwamen, hielpen om de nationale pers te halen en garandeerden zo een politiek platform voor de wensen en zorgen van boeren.

[24] Rasul, *A History of the All India Kisan Sabha,* 166.
[25] Ibidem*,* 176.

De aantallen op een congres als Moga werkten echter ook als een magneet op groepen die niets met de boeren en hun strijd te maken hadden. De aanwezigheid van Pandit Sundarlal van de All-India Peace Council is hier een goed voorbeeld van. Uit zorg over de dreigende verdeling van Azië in de twee kampen van de Koude Oorlog had de All-India Peace Council in 1954 een Asian Solidarity Campaign opgezet. Deze riep op tot collectieve solidariteit onder de volkeren van Azië tegen blokvorming en (neo)kolonialisme, en vóór dekolonisatie en ontwapening. De campagne werd kracht bijgezet met vredesrally's en petities. En waar kon je beter grote hoeveelheden handtekeningen ophalen dan bij een massa-evenement als de nationale vergadering van de All-India Kisan Sabha? Pandit Sundarlal was dan ook niet alleen naar Moga getogen. Met vijfentwintig andere leden van de All-India Peace Council slaagde Sunderlal erin om in drie dagen tijd 24.575 handtekeningen op te halen voor de Asian Solidarity Campaign, iets wat met trots werd vermeld binnen hun eigen gelederen.[26]

Het feit dat een boerenbond als de All-India Kisan Sabha behoorlijk veel massa leverde en dat hun traditionele strijd tegen de zamindars makkelijk te vertalen was naar communistische grondbeginselen, was ook de boerenleiders niet ontgaan. De roep om vrede en zelfbeschikking in Azië van organisaties als de All-India Peace Council, en hun beeld van een Azië dat vrij was om zelf een pad te kiezen zonder soevereiniteit te moeten opgeven aan de (kern)grootmachten van de Koude Oorlog, was bovendien niet in tegenspraak met hun eigen doelstellingen. Sterker nog, de All-India Peace Council, gelieerd aan de links-georiënteerde World Peace Council (Wereldvredesraad) had een internationale infrastructuur waar ook de boerenleiders wellicht gebruik van konden maken. Zo begonnen regionale Kisan Sabha's, zoals in de Noord-Indiase regio Gwalior, op eigen initiatief handtekeningen in te zamelen voor de Asian Solidarity Campaign. Dit laat zien dat de boerenstrijd om landrechten en de strijd voor Aziatische zelfbeschikking steeds meer verweven raakten.

Schaken op meerdere borden

Het voorbeeld van Ayillyath Kuttiari Gopalan – antikoloniaal activist, communistisch politicus én lange tijd voorzitter van de All-Indian Kisan Sabha als opvolger van Yagnik – laat goed zien hoezeer lokale en

[26] RNPP, NMML: All India Peace Council Weekly Newsletter, 5 oktober 1954.

internationale zelfbeschikking door elkaar liepen langs de retorische lijnen van de vredesbeweging.[27] Gopalan kwam uit het noorden van Kerala, een regio in India waar de sociale scheidslijnen van het kastesysteem uitzonderlijk sterk waren. De laagste kasten waren zelfs uitgesloten van het gebruik van openbare wegen die langs tempels liepen. Gopalan kwam zelf uit een hoge kaste, maar gebruikte het deel van zijn naam dat zijn kaste aangaf bewust niet. Hij wijdde zich aan sociale hervormingen, participeerde in Gandhi's zoutmars en marcheerde uit solidariteit in de jaren dertig met een groep kastelozen over de openbare weg in Payyannur, waar hij door tegendemonstranten in elkaar werd geslagen.[28] Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd hij gearresteerd vanwege acties tegen de Britse overheersing en kwam hij in de gevangenis in aanraking met het communisme. Na de oorlog combineerde Gopalan zijn strijd voor sociale rechtvaardigheid in India met een strijd voor een rechtvaardigere wereldorde, vanuit de overtuiging dat het communisme de beste manier was om beide te garanderen. Die overtuiging bracht hem bij de All-India Kisan Sabha én de Indiase vredesbeweging.

Leiderschap van een massaorganisatie als de Kisan Sabha, gecombineerd met de middelen en mobiliteit van de internationale communistische beweging, bood Gopalan mogelijkheden die slechts voor weinigen in het India van de jaren vijftig waren weggelegd. In 1952 was hij onderdeel van de Indiase delegatie naar de Asia-Pacific Peace Conference in Beijing.[29] Daar ontmoette hij afgezanten van linkse bewegingen uit heel Azië, woonde een staatsbanket van Mao bij en sprak het congres toe namens India.[30] Enkele jaren later vertegenwoordigde hij de All-India Kisan Sabha op het zogeheten Afro-Asian People's Solidarity Congress in Cairo. Ook dit congres werd gedomineerd door leden van de Wereldvredesraad afkomstig uit de dekoloniserende wereld. Volgens Gopalan was het meest in het oog springende aspect van de conferentie hun universele verlangen naar vrede.[31]

[27] Voor zijn autobiografie, zie A.K. Gopalan, *In the Cause of the People: Autobiographical Reminiscences* (Madras 1973).
[28] N. Sasidharan. 'Build-up of Class Consciousness: Agitational Politics in Malabar', *Samyukta: A Journal of Gender and Culture* 7.2 (2022) 1-42: 2.
[29] Over de rol van dit congres in de vredesbeweging zie: R. Leow, 'A Missing Peace: the Asia-Pacific Peace Conference in Beijing, 1952 and the Emotional Making of Third World Internationalism,' *Journal of World History* 30.1-2 (2019) 21-53.
[30] Gopalan, *In the Cause of the People,* 188-9.
[31] Ibidem, 216.

Gopalans deelname aan het congres in Cairo werpt de vraag op in hoeverre vertegenwoordiging op een dergelijke bijeenkomst de Indiase boerenbond en haar belangen vooruithielp. Internationaliseerde dit daadwerkelijk de boerenstrijd om land- en burgerrechten, of vergrootte het vooral Gopalans eigen wereld? Gopalans verslag van de reis geeft enig inzicht in deze vraag. Hij benut alle mogelijkheden die hem gegeven worden – ook de toeristische – maar al zijn observaties staan in het teken van emancipatie in de sociale én de koloniale zin des woords. Hij bezoekt de piramides, maar noemt ze 'relieken van feodaliteit', gebouwd met gedwongen arbeid en dagelijks bezocht door mensen die deze bloederige geschiedenis niet onderkennen.[32] Hij bezingt de sociale onrust in Egypte als het breedgedragen anti-imperialistisch sentiment van een generatie die 'zich haast richting een gelijkwaardiger socio-politiek systeem', en dertig minuten met Nasser overtuigen hem dat Egypte solidair is met de Aziatische landen tegen de 'imperialistische plannen' van anderen.[33]

Had Gopalan – intussen een internationale persoonlijkheid die met Mao, Nasser en andere wereldleiders aan tafel had gezeten – langzaam de belangen van de boeren die hij vertegenwoordigde uit het oog verloren? Voor het antwoord op die vraag moeten we terug naar Punjab. Daar werden in 1958 de kosten voor de Bhakra-Nagal dam, die de regio van irrigatie voor de landbouw moest voorzien, afgewenteld op de lokale boeren. Zij betaalden al belasting op water en de kosten voor de dam zouden daar bovenop komen. Boeren besloten om de extra heffing collectief aan te vechten, waarbij de lokale politie demonstraties hardhandig uiteendreef en demonstranten arresteerde. Gopalan reisde naar Punjab om de demonstraties bij te wonen. Mede vanwege het toegenomen politieke gewicht van de Kisan Sabha kon hij daar werkelijk van betekenis zijn: zijn aanwezigheid en die van andere Kisan Sabha leiders had intussen het vermogen om politiegeweld te deëscaleren. Ze trokken van dorp naar dorp om samen met dorpelingen te waken tegen nachtelijke politieraids. Dergelijke raids kwamen veel voor – ook na geweldloze protesten – waarbij agenten beslag legden op waardevolle spullen bij wijze van 'boete' opgelegd aan onruststokers.[34] De aanwezigheid van Gopalan en zijn collega's maakte dit veel moeilijker. Als reactie op zijn inmenging werd Gopalan voor een jaar verbannen uit Punjab en gedeporteerd naar Delhi, maar de dambelasting ging voor tachtig procent van

[32] Gopalan, *In the Cause of the People*, 216-7.
[33] Ibidem, 217.
[34] Ibidem, 227.

tafel.[35] De deportatie vocht hij vervolgens met succes aan bij de Delhi High Court. Het had dus wel degelijk zin om een internationale politieke persoonlijkheid te zijn.

Epiloog: wie komt op voor de boer?

Het voorbeeld van Gopalans voorzitterschap van de All-India Kisan Sabha toont aan dat schaken op meerdere borden waardevol kon blijken: deelname aan de internationale beweging voor vrede en zelfbeschikking in de dekoloniserende wereld kon samengaan met de strijd om zelfbeschikking voor boeren op lokaal niveau. Maar actievoeren op lokale en internationale schaal tegelijk toont ook iets anders: teleurstelling in de nationale politiek in Delhi in het algemeen en die van het Indian National Congress in het bijzonder. Sociale rechtvaardigheid, met name de rechten van kleine boeren en kastelozen, hadden een sleutelrol gespeeld in de beginjaren van het Indian National Congress. Zolang het Indian National Congress vooral een toekomstvisie vertolkte – een India dat na het vertrek van de Britten vrij was om zichzelf vorm te geven – kon het relatief gemakkelijk een breed scala aan politieke visies onder hun anti-Britse programma scharen. Toen India daadwerkelijk onafhankelijk werd, en daarmee een deel van de toekomstvisie was gerealiseerd, werd ook duidelijk dat er niet voor alle hervormingsplannen ruimte was.

Die teleurstelling in nationale electorale politiek beperkte zich niet tot Indiase communisten: ook de beweging van Gandhi keerde zich in de jaren vijftig af van New Delhi. Gandhi was in 1948 vermoord, maar zijn navolgers probeerden zijn visie voor India levend te houden. Die visie voor India had niet alleen om politieke maar juist ook om economische onafhankelijkheid gedraaid: een autarkisch land met kleinschalig bestuur en huisnijverheid als fundament. Het India van Nehru had echter een andere weg gekozen: één van staatsgestuurde industrialisatie en vijfjarenplannen. Navolgers van Gandhi, waaronder ook politieke prominenten, trokken zich daarop teleurgesteld terug uit de nationale politiek.[36] In plaats daarvan bliezen zij de *sarvōdaya* beweging nieuw leven in. Sarvodaya is een samentrekking van *sarva*

[35] Ibidem.

[36] L. Walker, 'Jayaprakash Narayan and the Politics of Reconciliation for the Postcolonial State and its Fragments', *Indian Economic and Social History Review* 57 (2019) 147-69.

(alle) en *udaya* (oprijzen): een beweging tot verheffing van de gehele bevolking. Gandhi's navolgers in onafhankelijk India streefden ernaar dat de zelfbeschikking die India met de dekolonisatie had verworven, daadwerkelijk alle lagen van de maatschappij zouden bereiken.[37] Zo kwamen ook zij bij boeren en landrechten uit.

De Gandhians verschilden van de communisten in zowel hun politieke methode als hun eindvisie voor een rechtvaardiger India, maar hun boerenactivisme had iets opvallends gemeenschappelijk met dat van de All-India Kisan Sabha: het was een combinatie van lokaal en internationaal activisme, verpakt in vredesretoriek. Vinoba Bhave, die breed werd gezien als de spirituele opvolger van Gandhi, lanceerde in de jaren vijftig de *Bhoodan* (lett.: land-gift) beweging onder de vlag van sarvodaya. De beweging probeerde grootgrondbezitters over te halen om vrijwillig een percentage van hun land aan landloze boeren te geven. Dat land mocht dan alleen gebruikt worden voor zelfvoorzienende teelt. Als de begunstigde het land meer dan een jaar niet verbouwde of voor andere doeleinden gebruikte, dan verviel de overdracht.

Als methode voor geweldloze sociale revolutie trok de sarvodaya-beweging internationaal de aandacht van pacifisten. Leden van één van de grootste pacifistische organisaties, de War Resisters' International, reisden in 1960 naar India om meer te leren over bhoodan en andere hervormingsprogramma's.[38] Er gingen zelfs stemmen op om een 'Sarvodaya Internationale' op te richten.[39] Juist doctrinaire pacifisten zagen veel in hervormingen buiten de infrastructuur van de staat om: de noodzaak tot het sluiten van compromissen was inherent aan electorale politiek, wat de mogelijkheid tot volledig geweldloos handelen in gevaar bracht. Ook zij zagen internationale solidariteit als alternatief. Sarvodaya-activisten vonden aansluiting bij andere spiritueel gedreven geweldloze projecten, van burgerrechten-activisten in de Verenigde Staten tot boeddhistische monniken in Japan.[40] Mede door de brede aandacht voor de bhoodan beweging verwierf

[37] T. Sherman, 'A Gandhian Answer to the Threat of Communism? Sarvodaya and Postcolonial Nationalism in India', *Indian Economic and Social History Review* 53 (2016) 249-70.
[38] C. Stolte, 'Fellow Travelers: Global Decolonization and Gandhian Peace Work' in: B. Guyot-Réchard en E. Leake ed., *South Asia Unbound* (Leiden 2023) 187-202.
[39] Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis, archief War Resisters' International, 10th Triennial Conference. Ramesh Vyas aan Arlo Tatum, 1/8/1960.
[40] Stolte, 'Fellow Travelers', 189.

die gaandeweg de jaren vijftig momentum in met name het oosten van India en werden grote stukken land, in sommige gevallen zelfs hele dorpen, gedoneerd aan landloze boeren.

De All-India Kisan Sabha was in 1936 opgericht uit onvrede over het gebrekkige vermogen van het Indian National Congress om de macht van de zamindars te breken. Na de Indiase onafhankelijkheid zette boerenactivisme tegen grootgrondbezitters onverminderd door, omdat nationale onafhankelijkheid niet had geresulteerd in een rechtvaardigere sociale orde op het platteland. De omstandigheden waarin die strijd werd gevoerd waren echter wel degelijk veranderd: boerenbewegingen, of het nu de Kisan Sabhas waren of het bhoodan initiatief van Vinoba Bhave, werden massaorganisaties waar boeren actief aan deelnamen, en zo in contact kwamen met activisten uit andere regio's en andere sectoren. Maar het verband tussen hun lokale strijd voor landrechten of tegen extra belastingen en de geopolitieke context van de Koude Oorlog was, bezien vanuit de leefwereld van de Indiase boer, voornamelijk indirect. De archieven van de sarvodaya- en de boerenbeweging laten weliswaar internationale vrijwilligers zien in bhoodan marsen en Kisan Sabha vertegenwoordigers op internationale congressen, maar dat betrof een geletterde bovenlaag die geen land met eigen handen bewerkte. De voorbeelden van de Bhakra-Nagal dam en de bhoodan beweging laten echter zien dat er wel degelijk een wisselwerking was tussen lokaal activisme en internationale solidariteit, tot versterking van beide.